

Nr 182

Av herr **Hermansson m. fl.**, om åtgärder till stöd för u-länderna.

(Lika lydande med motion nr 171 i Första kammaren)

Klyftan mellan »rika» och »fattiga» stater — d. v. s. i huvudsak mellan imperialistiska stater och utplundrade folk — fortsätter att vidgas. I den broschyr där handelsdepartementet informerar om UNCTAD (världshandelskonferensen) uppges att tillväxten av bruttonationalprodukten i de s. k. u-länderna under åren 1960—1965 endast var 4,5 % per år, medan den av FN proklamerade målsättningen under 1960-talet var 5 %. I de kapitalistiska s. k. i-länderna var tillväxten under samma tid 5,1 % per år.

Bruttonationalprodukten per capita (d. v. s. fördelad per invånare i respektive land) ökade emellertid i u-länderna med bara 2 % per år under den nämnda perioden — mot 3,6 % i i-länderna. Här inverkade skillnaden i befolkningstillväxt. Klyftan vidgas. Problemet om otillräcklig ekonomisk utveckling, utplundring, fattigdom och svält för en majoritet av jordens innevånare icke blott kvarstår. Det förvärras.

Debatten i vårt land liksom i andra länder om u-landspolitiken, d. v. s. i själva verket om hela den internationella ekonomiska och politiska utvecklingen, fortsätter. I motionerna I: 523 och II: 563 till 1968 års riksdag har undertecknade redogjort för den principiella grundsyn vi har på dessa frågor. Ur motionerna kan sammanfattningsvis anföras:

Den utveckling som här skildras är givetvis ingen tillfällighet. Den är en direkt följd av det imperialistiska system i vilket såväl de rika utsugarländerna som de fattiga utplundrade länderna ingår. Den europeiska kolonialismen slog sönder den ekonomiska strukturen i de koloniserade länderna. Kolonialmakterna skapade beroende råvaruekonomier och därmed underutvecklade länder med svält och fattigdom, som sedan hållits nere med militär makt och internationell marknadshandel. Genom rovdrift och rofferi har enorma jordarealer förstörts genom erosion. Malmfyndigheter och energikällor har hänsynslöst plundrats. Systematiskt lockas de fattiga ländernas vetenskapliga begåvningar, läkare och ingenjörer till USA, England och andra rika länder.

Den tredje världen är inte underutvecklad i den meningen att den endast skulle befinna sig ett visst antal årtionden efter i utvecklingen jämfört med de rika länderna. Underutvecklingen innebär i stället en historiskt påtvingad och till intressena i metropolerna anpassad användning av de undertryckta samhällenas ekonomiska överskott. Den kapitalistiska världen måste ses som en helhet, där ett dominerande drag är rikedom för ett fåtal och

fattigdom för flertalet. Den skapar på en gång utveckling och underutveckling.

Den strukturella underutvecklingen är väsentligen orsakad och upprätthållen av imperialismen och u-ländernas därav betingade beroendeförhållande. Därav följer att kampen mot underutveckling är identisk med kampen mot imperialismen.

U-ländernas underutveckling kan endast hävas genom en social revolution, som befriar de fattiga folken från imperialismens grepp. Nationell självständighet och social revolution betyder möjlighet till industrialisering och snabb ekonomisk utveckling. Den ekonomiska och sociala frigörelsen kan bara vara respektive folks eget verk, och det väljer självt formerna för denna frigörelse.

Vår uppgift är att i handling visa vår solidaritet. Vi måste ta ställning för och ge stöd åt de fattigas och utsagnas kamp i Afrika, Asien och Latinamerika.

I motionerna redovisades utförligt de kritiska synpunkter som framförts mot den nuvarande u-hjälpen.

I förevarande motion diskuteras vissa avsnitt av u-landspolitiken.

Handelspolitiken

I den ovan citerade broschyren »Handelsdepartementet informerar om UNCTAD» anmärkes att även exportsiffrorna belyser den stora skillnaden i utvecklingstakt mellan de bägge grupperna av länder. Under åren 1960—1966 steg sålunda u-ländernas export med i genomsnitt 6 % per år (med bara 5 % om man bortser från oljeexporten) mot närmare 9 % för de kapitalistiska i-ländernas. Följden blev bl. a. att u-ländernas andel av den samlade världshandeln minskade från 21,4 % år 1960 till 19,1 % år 1966.

Utvecklingen av bytesförhållandet mellan u-länder och i-länder har under senare år ytterligare utvecklats till u-ländernas nackdel. »Världshandelns villkor har — som författaren Göran Palm påpekar i en artikel i utställningskatalogen 'Sköna stund' — inte bestämts av samtliga inblandade parter utan bara av den mäktigaste parten. Världshandeln bedrivs på den rike mannens bord. Världshandeln bedrivs på den rike mannens villkor.»

I handelsdepartementets broschyr redogöres för diskussionerna före och på UNCTAD II, d. v. s. världshandelskonferensen i New Delhi februari—mars 1968. Det säges att konferensens omedelbara resultat måste »bedömas som begränsat — detta vare sig man utgår från u-ländernas reella behov av stöd för en påskyndad utveckling eller från de önskemål som förelåg från deras sida, främst uttryckta i Alger-deklarationen».

Ett väsentligt arbetsprogram för den fortsatta behandlingen av vissa frågor har hänskjutits till UNCTAD:s permanenta organ. Sverige måste där och i andra internationella sammanhang bestämt stödja u-ländernas krav såsom de utvecklats i Alger-stadgan och vid världshandelskonferensen i New Delhi.

Men oavsett vilka resultat som kan uppnås genom internationella förhandlingar bör Sverige separat vidta de åtgärder som u-länderna krävt. Det gäller bl. a.: Avskaffa alla tullar och skatter som fortfarande drabbar vissa tropiska produkter. Uppställa bestämda mål för importen av råvaror och färdigvaror från u-länderna. Medge viss tullfrihet för u-ländernas industrivaror. Underlätta u-ländernas marknadsföring av sina varor i Sverige och stimulera hela handelsutbytet med u-länderna genom informationsverksamhet.

För att underlätta genomförandet av ett sådant program är det lämpligt att regeringen låter göra en särskild undersökning om vilka åtgärder som måste vidtas och vilka konsekvenser det får att Sverige separat förändrar sin handelspolitik i enlighet med u-ländernas krav.

Skuldsättningen

De utplundrade ländernas skuldsättning till stater och till olika kapitalistiska grupper inom de rika länderna har blivit en alltmer tyngande börda. Enbart u-ländernas offentliga skulder till utlandet beräknas ha ökat från 50 miljarder kr. år 1955 till 200 miljarder kr. år 1966. Det handlar alltså om en fyrdubbling.

Räntor och amorteringar på dessa skulder uppgick till 2,5 miljarder kr. i mitten på 1950-talet. År 1966 beräknades de ha ökat till 20 miljarder kr. om året. Ränte- och skuldbetalningarna väntas redan vid slutet av 1960-talet uppgå till ett större belopp än hela överföringen av resurser från de rika staterna. De ansågs redan 1966 vara lika stora som hela beloppet av gåvor och gåvoliknande bidrag.

Denna utveckling har ägt rum samtidigt som u-ländernas köpkraft genom försämringen av råvarupriserna sjunkit med 12 miljarder kr. räknat per år. Den imperialistiska utplundringen har alltså oerhört skärpts.

Villkoren för de offentliga krediter som från Sverige ges till vissa u-länder har under de senaste åren lindrats. Löptider och amorteringstider har förlängts. Regeringen förordar numera regler innebärande 50 års återbetalningsskyldighet, varav de första 10 amorteringsfria, och $\frac{3}{4}$ % administrationsavgift även för äldre krediter. SIDA har i sin anslagsframställning ifrågasatt ytterligare möjligheter till lindring i kreditvillkoren.

Enligt vår uppfattning borde u-ländernas skulder helt avskrivas, vilket får som följd att alla räntebetalningar och amorteringar bortfaller. Vi yrkar att riksdagen gör ett principuttalande i denna riktning och begär nödvändiga åtgärder av regeringen för att genomföra principen.

Stöd till nationella och sociala befrielseörelser

För att den imperialistiska utplundringen skall bringas att upphöra och

underutvecklingen kunna hävas krävs en nationell och social frigörelse, en revolution som befriar de förtryckta folken. Ett avgörande inslag i en effektiv u-landspolitik som verkligen syftar till att främja en progressiv utveckling är därför direkt stöd till nationella och sociala befrielseörelser.

Sådana befrielseörelser finns i en rad länder i Afrika, Asien och Latinamerika.

Sverige ger redan visst stöd till Mozambique Institute, som är förlagt till Tanzania. Anslag lämnas också för utbildning av flyktingar från Angola. I särskilda motioner föreslår undertecknade motionärer anslag dels till Sydvietnams Nationella Befrielsefront, dels till befrielseörelserna i de av Portugal förslavade länderna i Afrika.

Stödet till nationella och sociala befrielseörelser bör emellertid väsentligt utvidgas såväl vad det gäller storlek som antal mottagare. En sådan verksamhet bör förberedas genom att regeringen genom SIDA eller på annat sätt låter undersöka olika befrielseörelsernas mest angelägna behov av stöd samt därefter för riksdagen framlägger förslag till lämpliga åtgärder.

Biståndsverksamhetens inriktning

Den grundläggande principen för all biståndsverksamhet till u-länderna måste vara att den skall tjäna de fattiga ländernas ekonomiska och sociala utveckling. All sammankoppling mellan u-hjälp och privata kapitalintressen måste upphöra. Utvecklingsbiståndet bör koncentreras till de socialistiska låginkomststaterna, till andra anti-imperialistiska regimer och till nationella befrielseörelser, allt enligt principen att biståndet skall inriktas på länder med regimer som förmår nyttiggöra detsamma.

Man kan vända på frågeställningen. Regeln måste då rimligen vara, att biståndet verkligen måste bli till hjälp för majoriteten av befolkningen i de länder det gäller. U-landsbistånd kan då inte ges till länder vilkas maktstruktur skyddar en orättvis inkomst- och förmögenhetsfördelning med påföljd att stödet utifrån blir ett stöd för de redan rika och maktägande. Därigenom konserveras rådande maktförhållanden och fördröjes i själva verket en ekonomisk och social utveckling till fördel för befolkningens stora majoritet.

Det svenska utvecklingsbiståndet har i betydande utsträckning gått till utvecklingsfrämmande oligarkier och militärdiktaturer. Något bistånd till de socialistiska länderna i tredje världen utgår däremot inte.

Frågan om en omprövning av biståndets huvudinriktning har upprepade gånger ställts, men utan att föranleda vare sig djupgående diskussion eller resultat. Vi anser en sådan omprövning nödvändig. Om begreppet huvudmottagarländer bibehålles bör enligt vår mening t. ex. Vietnam och Cuba tillhöra denna grupp.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen uttalar sig för att Sverige förändrar sin handelspolitik i enlighet med u-ländernas krav, sådana de uttryckts bl. a. i Alger-stadgan, och av regeringen begär undersökning om konkreta åtgärder i detta syfte och konsekvenserna av en sådan förändring;

att riksdagen i princip uttalar sig för att u-ländernas skulder avskrivs och av regeringen begär nödvändiga åtgärder för att genomföra denna princip;

att riksdagen av regeringen begär undersökning om nationella och sociala befrielseörelsers mest angelägna behov av stöd samt förslag till riksdagen om sådant stöd; samt

att riksdagen av regeringen begär omprövning av biståndsverksamhetens huvudinriktning, varvid Vietnam och Cuba bör bli s. k. huvudmottagarländer.

Stockholm i januari 1969

C. H. Hermansson (vpk)   Gunvor Ryding (vpk)   Eivor Marklund (vpk)
